

Nieletni w świetle obowiązującego prawa

[Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich \(Dz. U. z 2014 r., poz. 382\)](#) reguluje odpowiedzialność nieletnich, którzy popadli w konflikt z prawem bądź wykazują przejawy demoralizacji. Określenie „nieletni” nie oznacza osoby niepełnoletniej, jak potocznie rozumiany jest ten zwrot.

Zgodnie z art. 1 § 1 przepisy ustawy stosuje się do różnych grup wiekowych:

- w zakresie zwalczania i zapobiegania demoralizacji – w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
- w postępowaniu o czyny karalne – w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale nie ukończyły lat 17,
- w zakresie wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych – do ukończenia przez sprawcę 21 lat.

W myśl art. 2 przewidziane w ustawie działania podejmuje się, gdy nieletni wykazuje przejawy demoralizacji lub dopuści się czynu karnego. Przez czyn karny rozumie się czyn zabroniony: [przestępstwo](#) (kodeks karny) albo [wykroczenie](#) określone m.in. w następujących przepisach kodeksu wykroczeń:

- art. 51 – zakłócanie porządku i spokoju publicznego,
- art. 69 – przeciwko instytucjom państwowym (niszczenie znaków umieszczonych przez organ państwowy),
- art. 74 i 76 – przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji (np.: uszkodzenie znaku drogowego, rzucanie kamieniami w pojazd mechaniczny będący w ruchu),
- art. 119, 122, 124 – przeciwko mieniu (np.: kradzież, paserstwo, niszczenie cudzej rzeczy, gdy jej wartość nie przekracza 250 zł),
- art. 143 - przeciwko urządzeniom użytku publicznego (np.: zniszczenie oznaczenia nazwy ulicy).

W praktyce oznacza to, że wobec ucznia gimnazjum, który skończył 13 lat, sąd rodzinny może zastosować przewidziane w ustawie środki (łącznie z umieszczeniem w zakładzie poprawczym), jeżeli dopuści się czynu karnego, czyli np. będzie posiadał dilerkę marihuany, pobije kolegę, umyślnie wybije szybę sąsiadowi, czy kupi kradziony telefon komórkowy.

Pojęcie [demoralizacji](#) stosuje się zamiennie z niedostosowaniem społecznym. Charakterystyczne cechy to: podziw dla tzw. złych czynów, cynizm, brawura, nieżyczliwy stosunek do człowieka, picie alkoholu, używanie narkotyków, przerwanie nauki, ucieczki z domu, popełnienie czynu karalnego.

Ustawa przewiduje, że zwalczanie demoralizacji nieletnich powinno być realizowane przy pomocy środków wychowawczych

i poprawczych. Środki wychowawcze mogą być stosowane wobec nieletnich, którzy wykazują objawy demoralizacji, jak również wobec tych, którzy popełnili czyn karalny.

Środki wychowawcze to:

- upomnienie
- zobowiązanie do określonego postępowania, a zwłaszcza do naprawienia szkody, przeproszenia pokrzywdzonego, podjęcia nauki lub pracy, zaniechania używania alkoholu lub środków odurzających
- nadzór rodziców
- nadzór kuratora
- skierowanie do ośrodka terapeutycznego
- zakaz prowadzenia pojazdów
- przepadek rzeczy uzyskanych w popełnieniu czynu karalnego
- umieszczenie w rodzinie zastępczej, w młodzieżowym ośrodku wychowawczym albo młodzieżowym ośrodku socjoterapii.

Środek poprawczy, w postaci umieszczenia w zakładzie poprawczym, stosowany jest wobec nieletniego, który popełnił czyn karalny oraz jeżeli przemawia za tym wysoki stopień demoralizacji, charakter czynu, a także wówczas, gdy inne środki okazały się nieskuteczne.

Obowiązek reagowania na demoralizację i przestępczość nieletnich

[Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich \(Dz. U. z 2014 r., poz. 382\)](#) w art. 4 przewiduje:

§ 1 Każdy, kto stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego, w szczególności naruszanie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawianie nierządu, włóczęgostwo, udział w grupach przestępczych, ma społeczny obowiązek odpowiedniego przeciwdziałania

temu, a przede wszystkim zawiadomienia o tym rodziców lub opiekuna prawnego, szkoły, sądu rodzinnego, Policji lub innego właściwego organu.

§ 2 Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu czynu karalnego przez nieletniego, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym sąd rodzinny lub Policję.

§ 3 Instytucje państwowe i organizacje społeczne, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przez nieletniego czynu karalnego, ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym sąd rodzinny lub Policję oraz przedsięwziąć czynności niecierpiące zwłoki, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia czynu.

Kodeks karny - Przepisy przeciwko wolności

Zdarzyło Ci się powiedzieć do innej osoby np.: oberwiesz po lekcjach, lepiej nie wychodź z domu, bo dostaniesz, dorwą Cię moi koledzy/ koleżanki... itp.???

Art. 190. Groźba karalna

§ 1. Kto grozi innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza

w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności

do lat 2.

§ 2. Ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Nękaś kogoś np.: pisząc do niego sms-y, na facebook'u, mailowo?...

Art. 190a. Uporczywe nękanie - stalking

§ 1. Kto przez uporczywe nękanie innej osoby lub osoby jej najbliższej wzbudza u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia lub istotnie narusza jej prywatność, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto, podszywając się pod inną osobę, wykorzystuje jej wizerunek lub inne jej dane osobowe w celu wyrządzenia jej szkody majątkowej lub osobistej.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Pomyśl, czy nie zdarzały Ci się przypadki zmuszania kogoś do czegoś, czego nie chciał zrobić?

Art. 191. Zmuszanie do określonego zachowania

§ 1. Kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbę bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli sprawca działa w sposób określony w § 1 w celu wymuszenia zwrotu wierzytelności, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Jak łatwo to zrobić smartfonem i umieścić w sieci, "niezły ubaw", ale czy... warto?

Art. 191a. Utrwalanie wizerunku nagiej osoby

§ 1. Kto utrwała wizerunek nagiej osoby lub osoby w trakcie czynności seksualnej, używając w tym celu wobec niej przemocy, groźby bezprawnej lub podstępu, albo wizerunek nagiej osoby lub osoby w trakcie czynności seksualnej bez jej zgody rozpowszechnia, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Kodeks karny - Przestępstwa przeciwko czci i nietykalności cielesnej

Jakże często mają miejsce tzw. ustawki

Art. 158 Bójka, pobicie

§ 1. Kto bierze udział w bójce lub pobiciu, w którym naraża się człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia

albo nastąpienie skutku określonego w art. 156 § 1 lub w art. 157§1, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli następstwem bójki lub pobicia jest ciężki uszczerbek na zdrowiu człowieka, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 3. Jeżeli następstwem bójki lub pobicia jest śmierć człowieka, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

Art. 159

Kto, biorąc udział w bójce lub pobiciu człowieka, używa broni palnej, noża lub innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Oplucie, uderzenie, popchnięcie, kopnięcie... to naruszenie nietykalności.

Art. 217. Nietykalność cielesna

§ 1. Kto uderza człowieka lub w inny sposób narusza jego nietykalność cielesną, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 2. Jeżeli naruszenie nietykalności wywołało wyzywające zachowanie się pokrzywdzonego albo jeżeli pokrzywdzony odpowiedział naruszeniem nietykalności, sąd może odstąpić od wymierzenia kary.

§ 3. Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego.

Przezywasz, rzucasz wyzwiska, mówisz nieprawdziwe rzeczy o innej osobie, również w internecie... znieważasz ją lub pomawiasz

Art. 216. Znieważanie osoby

§ 1. Kto znieważa inną osobę w jej obecności albo choćby pod jej nieobecność, lecz publicznie lub w zamiarze, aby zniewaga

do osoby tej dotarła, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

§ 2. Kto znieważa inną osobę za pomocą środków masowego komunikowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności

albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. Jeżeli zniewagę wywołało wyzywające zachowanie się pokrzywdzonego albo jeżeli pokrzywdzony odpowiedział naruszeniem nietykalności cielesnej lub zniewagą wzajemną, sąd może odstąpić od wymierzenia kary.

§ 4. W razie skazania za przestępstwo określone w § 2 sąd może orzec nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, Polskiego Czerwonego Krzyża albo na inny cel społeczny wskazany przez pokrzywdzonego.

§ 5. Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego.

Art. 212. Pomówienie

§ 1. Kto pomawia inną osobę, grupę osób, instytucję, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej

o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego

dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

§ 2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 za pomocą środków masowego komunikowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. W razie skazania za przestępstwo określone w § 1 lub 2 sąd może orzec nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, Polskiego Czerwonego Krzyża albo na inny cel społeczny wskazany przez pokrzywdzonego.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 odbywa się z oskarżenia prywatnego.

Kodeks karny - Przestępstwa przeciwko mieniu

Pamiętaj, że cudza własność nie jest Twoją, nawet jeśli jest to drobna suma pieniędzy lub jakakolwiek rzecz należąca do innej osoby, instytucji.

Art. 278. [Kradzież](#)

§ 1. Kto zabiera w celu przywłaszczenia cudzą rzecz ruchomą, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto bez zgody osoby uprawnionej uzyskuje cudzy program komputerowy w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.

§ 3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 4. Jeżeli kradzież popełniono na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

§ 5. Przepisy § 1, 3 i 4 stosuje się odpowiednio do kradzieży energii lub karty uprawniającej do podjęcia pieniędzy z automatu bankowego

Art. 280. [Rozbój](#)

§ 1. Kto kradnie, używając przemocy wobec osoby lub grożąc natychmiastowym jej użyciem albo doprowadzając człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 2. Jeżeli sprawca rozboju posługuje się bronią palną, nożem lub innym podobnie niebezpiecznym przedmiotem lub środkiem obezwładniającym albo działa w inny sposób bezpośrednio zagrażający życiu lub wspólnie z inną osobą, która posługuje się taką bronią, przedmiotem, środkiem lub sposobem, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3

Art. 284. [Przywłaszczenie](#)

§ 1. Kto przywłaszcza sobie cudzą rzecz ruchomą lub prawo majątkowe, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Kto przywłaszcza sobie powierzoną mu rzecz ruchomą, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 3. W wypadku mniejszej wagi lub przywłaszczenia rzeczy znalezionej, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 4. Jeżeli przywłaszczenie nastąpiło na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Art. 292. Paserstwo nieumyślne

§ 1. Kto rzecz, o której na podstawie towarzyszących okoliczności powinien i może przypuszczać, że została uzyskana za pomocą czynu zabronionego, nabywa lub pomaga do jej zbycia albo tę rzecz przyjmuje lub pomaga do jej ukrycia, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. W wypadku znacznej wartości rzeczy, o której mowa w § 1, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5

Kodeks karny - Przesłpstwa przeciwko wolności sumienia i wyznania

Każdy ma prawo do wyznawania określonej religii lub bezwyznaniowości.

Art. 194. Dyskryminacja wyznaniowa

Kto ogranicza człowieka w przysługujących mu prawach ze względu na jego przynależność wyznaniową albo bezwyznaniowość, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 195. Złośliwe przeszkadzanie aktom religijnym

§ 1. Kto złośliwie przeszkadza publicznemu wykonywaniu aktu religijnego kościoła lub innego związku wyznaniowego o uregulowanej sytuacji prawnej, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto złośliwie przeszkadza pogrzebowi, uroczystościom lub obrzędóm żałobnym.

Art. 196. Obraza uczuć religijnych

Kto obraża uczucia religijne innych osób, znieważając publicznie przedmiot czci religijnej lub miejsce przeznaczone do publicznego wykonywania obrzędów religijnych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Kodeks wykroczeń

Przypominasz sobie jakąś imprezę, spotkanie z kolegami, koleżankami i sytuację, które wydarzyły później, a opisane przez poniższe przepisy kodeksu wykroczeń?

Wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu

Art. 51.

§ 1. Kto krzykiem, hałasem, alarmem lub innym wybrykiem zakłóca spokój, porządek publiczny, spoczynek nocny albo wywołuje zgorszenie w miejscu publicznym, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 ma charakter chuligański lub sprawca dopuszcza się go, będąc pod wpływem alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji lub środka, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 3. Podżeganie i pomocnictwo są karalne.

Wykroczenia przeciwko instytucjom państwowym, samorządowym i społecznym

Art. 69.

Kto umyślnie niszczy, uszkadza, usuwa lub w inny sposób czyni bezskutecznymi znaki umieszczone przez organ państwowy w celu stwierdzenia tożsamości przedmiotu, zamknięcia go lub poddania rozporządzeniu władzy, podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

Wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia

Art. 74.

§ 1. Kto niszczy, uszkadza, usuwa lub czyni nieczytelnymi znaki lub napisy ostrzegające o grożącym niebezpieczeństwie dla życia lub zdrowia człowieka albo

ogrodzenie lub inne urządzenie zapobiegające takiemu niebezpieczeństwu, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. W razie popełnienia wykroczenia można orzec obowiązek zapłaty równowartości zniszczonego lub uszkodzonego przedmiotu albo obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego, a także orzec podanie orzeczenia o ukaraniu do publicznej wiadomości

w szczególny sposób.

Art. 75.

§ 1. Kto bez zachowania należytej ostrożności wystawia lub wywiesza ciężkie przedmioty albo nimi rzuca, wylewa płyny, wyrzuca nieczystości albo doprowadza do wypadania takich przedmiotów lub wylewania się płynów, podlega karze grzywny do 500 złotych albo karze nagany.

§ 2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 ze złośliwości lub swawoli, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.

Art. 76.

Kto rzuca kamieniami lub innymi przedmiotami w pojazd mechaniczny będący w ruchu, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

Wykroczenia przeciwko mieniu

Art. 119.

§ 1. Kto kradnie lub przywłaszcza sobie cudzą rzecz ruchomą, jeżeli jej wartość nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Usiłowanie, podżeganie i pomocnictwo są karalne.

§ 3. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 dopuścił się go na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

§ 4. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1, można orzec obowiązek zapłaty równowartości ukradzonego lub przywłaszczonego mienia, jeżeli szkoda nie została naprawiona.

Art. 122.

§ 1. Kto nabywa mienie, wiedząc o tym, że pochodzi ono z kradzieży lub z przywłaszczenia, lub pomaga do jego zbycia albo

w celu osiągnięcia korzyści majątkowej mienie to przyjmuje lub pomaga do jego ukrycia, jeżeli wartość mienia nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Kto nabywa mienie, o którym na podstawie towarzyszących okoliczności powinien i może przypuszczać, że zostało uzyskane za pomocą kradzieży lub przywłaszczenia, lub pomaga do jego zbycia albo w celu osiągnięcia korzyści majątkowej mienie to przyjmuje lub pomaga do jego ukrycia, jeżeli wartość mienia nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia, podlega karze grzywny albo karze nagany.

§ 3. Usiłowanie wykroczenia określonego w § 1 oraz podżeganie do niego i pomocnictwo są karalne.

Art. 124.

§ 1. Kto cudzą rzecz umyślnie niszczy, uszkadza lub czyni niezdatną do użytku, jeżeli szkoda nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Usiłowanie, podżeganie i pomocnictwo są karalne.

§ 3. Ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

§ 4. W razie popełnienia wykroczenia można orzec obowiązek zapłaty równowartości wyrządzonej szkody lub obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.

Art. 133.

§ 1. Kto nabywa w celu odprzedaży z zyskiem bilety wstępu na imprezy artystyczne, rozrywkowe lub sportowe albo kto bilety takie sprzedaje z zyskiem, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Usiłowanie oraz podżeganie i pomocnictwo są karalne.

Wykroczenia przeciwko urządzeniom użytku publicznego

Art. 143.

§ 1. Kto ze złościwości lub swawoli utrudnia lub uniemożliwia korzystanie z urządzeń przeznaczonych do użytku publicznego,

a w szczególności uszkadza lub usuwa przyrząd alarmowy, instalację oświetleniową, zegar, automat, telefon, oznaczenie nazwy miejscowości, ulicy, placu lub nieruchomości, urządzenie służące do utrzymania czystości lub ławkę, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

Zanim ponownie to zrobisz, przeczytaj jeszcze raz i pomyśl